

Більше того, аналіз норм Податкового кодексу свідчить про відсутність прямих інструментів податкової підтримки як інноваційної діяльності підприємств, так і спеціалізованих інноваційних підприємств і організацій. Виключенням є податкові пільги, пов'язані із енергоефективністю. Однак, передбачені в даному напрямку пільги (пп. 15-17 підрозд. 4 розд. XX та ст. 158 Податкового кодексу) є недостатньо ефективними, оскільки в більшій мірі вони надаються не на перших, найбільш затратних етапах життєвого циклу інноваційних проєктів, а лише тоді, коли підприємство вже отримує прибуток.

Опосередковано інновації, як і інвестиції, підтримуються галузевими пільгами з податку на прибуток підприємств, одним із цільових напрямів яких є використання звільнених коштів на впровадження нових технологій. Однак, і тут існують певні суперечливі аспекти. Зокрема, це стосується пільг, які надаються готельному бізнесу та легкій промисловості. Так, згідно з нормами Податкового кодексу, звільняються на 10 років від податку на прибуток три-п'ятизіркові готелі незалежно від строків закінчення будівництва. Однак в Україні найактивніше будують міні-готелі та сімейні пансіонати (готелі до трьох зірок або взагалі без зірок), які є більш доречними для розвитку туристичної галузі, і на які податкові пільги не поширюються. Звільнення від податку на прибуток легкої промисловості взагалі не принесло очікуваних позитивних змін: вартість української продукції зростає, на ринках продаються переважно імпортні одяг і взуття.

Не менш важливим елементом стимулювання інноваційної діяльності є зменшення бази оподаткування на суму інноваційних витрат. Податковим кодексом України передбачено можливість віднесення витрат, пов'язаних з науково-технічним забезпеченням господарської діяльності, витрат на винахідництво і раціоналізацію до витрат подвійного призначення [3]. Разом з тим, у чинному законодавстві відсутнє визначення самого терміну «науково-технічне забезпечення господарської діяльності», а тому на практиці суб'єктам оподаткування довести, що понесені витрати мають саме інноваційний характер, дуже складно. Крім того, сфера дії даної преференції не поширюється на інноваційні витрати, які підлягають амортизації, а отже, за межами податкового стимулювання залишаються усі витрати капітального характеру, пов'язані з реалізацією інноваційного процесу.

Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що розбудова в Україні ефективної системи податкового стимулювання інноваційної діяльності вимагає кардинального перегляду. Вирішення даних проблем, не реалізованих в Податковому кодексі, є одним із першочергових напрямів наступного етапу реформування вітчизняної податкової системи.

Література

1. *Скільки втрачає держава через податкові пільги? [Електронний ресурс] / NOVAUKRAINA.ORG.– Режим доступу : <http://novaukraine.org/news/urn:news:C1647B>*
2. *Ліквідація податкових пільг: шкура вичинки не варта [Електронний ресурс] / Finance.ua про гроші. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~2/2012/10/08/288955>*
3. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755- VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17&p=129257>*

Михайло ПОЛЯКОВ

Секретаріат Кабінету Міністрів України, м. Київ

ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

Інформаційні та комунікаційні технології є технологіями загального призначення та вважаються акселератором зростання, який може вплинути на багато інших секторів, а також стати сильним стимулом для розвитку інновацій та міжнародної конкурентоспроможності економіки. Мережа телекомунікацій є важливою для всіх домогосподарств і галузей

промисловості, оскільки розширення чи поліпшення якості інфраструктури викликає ефект підвищення мінімальної продуктивності приватного капіталу в інших секторах.

Про важливість досліджень у сфері фінансування зв'язку свідчить доволі регулярна публікація статей у періодичних виданнях та звітів українських і міжнародних консалтингових організацій, в яких містяться матеріали щодо аналізу і прогнозування процесів розвитку вітчизняної галузі зв'язку. Однак, повнота, ґрунтовність і системність аналітично-прогнозних робіт у наявних публікаціях є недостатніми для використання їх основних висновків у розробці та впровадженні цілеспрямованих заходів, що мають на меті збільшити ефективність фінансування розвитку галузі зв'язку України.

У широкому спектрі наукових досліджень продемонстровано, що існує залежність між рівнем проникнення зв'язку (спочатку стаціонарного, пізніше – мобільного) та економічним зростанням. При оцінці залежності між рівнем проникненням мобільного зв'язку та економічним зростанням вкрай важливо розуміти наявність двостороннього причинно-наслідкового зв'язку: вплив підвищення рівня проникнення мобільного зв'язку та збільшення інвестицій в інфраструктуру мобільного зв'язку на економічне зростання та вплив зростання ВВП на попит на послуги зв'язку. Дослідження, проведене Waverman, Meschi and Fuss (2005 р.), показало, що підвищення рівня згаданого проникнення на 10% може, за інших рівних умов, призвести до зростання ВВП на 0,59% [1, с. 50].

Продовжуючи розширювати абонентську базу та надаючи нові послуги, сектор мобільного зв'язку може в подальшому збільшити свій вклад у ВВП. Для сприяння вказаному зростанню необхідно встановити такий регуляторно-ліцензійний режим, в якому б поєднувалися передова міжнародна практика та місцеві чинники. Наприклад, проведення конверсії радіочастотного ресурсу та видача додаткових ліцензій на послуги 3G забезпечила б додаткове оновлення послуг, зокрема шляхом надання можливостей передачі даних більшій частині населення України. Крім того, уряд міг би надати додаткову підтримку розвитку галузі через впровадження фіскального режиму, аналогічного тому, що застосовується до решти галузей економіки, головним чином, шляхом перегляду законодавчих норм щодо відрахувань до Пенсійного фонду України [1, с. 53].

На основі здійсненого аналізу нами доведено, що ефективне фінансування розвитку зв'язку має позитивний вплив як на інвестування в зазначену галузь, так і на економіку країни в цілому. Підтвердженням цього висновку є, зокрема, такі мікроекономічні та макроекономічні вигоди: зростання виробництва, обсягів реалізації товарів і послуг в інших галузях економіки, насамперед тих, які виготовляють і продають обладнання, будівельні матеріали, виконують будівельно-монтажні роботи, проводять науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи; збільшення надходжень до бюджету та цільових фондів, в тому числі від податку на додану вартість і податку на прибуток підприємств у результаті нарощування обсягів виробництва згаданих товарів і послуг. Так, у 2009 році вітчизняні підприємства зв'язку перерахували до бюджету та пенсійного фонду 10,2 млрд. грн. податків, зборів та обов'язкових платежів, включаючи відрахування до соціальних фондів у зв'язку зі створенням нових робочих місць [2]. Аргументом на користь зростання надходжень від вказаних відрахувань є той факт, що лідер українського ринку мобільного зв'язку – компанія «Київстар» у 2008 році підтвердила свій статус найкращого роботодавця України [3]. За висновками незалежних зовнішніх рейтингів провідних українських журналів «Діловий» та «Кореспондент», компанію «Київстар» визнано найкращим роботодавцем – як серед телекомунікаційних компаній, так і в загальному заліку підприємств. Окрім цього, у жовтні 2008 року міжнародна консалтингова компанія у сфері HR-менеджменту Hewitt Associates визнала «Київстар» переможцем галузевого рейтингу «Найкращі роботодавці України».

Доволі тісну залежність між розвитком галузі зв'язку та економічним зростанням підтверджують результати низки проведених за кордоном ґрунтовних досліджень. Так, Ш. Грінштайн та Р. Спіллер у 1996 році довели, що нарощування у Сполучених Штатах Америки інвестицій у цифрову телекомунікаційну інфраструктуру призвели до ще більшого зростання попиту на початку 1990-их років [6, с. 34]. А Д. Йоргенсоном спільно з іншими науковцями у 2008 р. було встановлено, що більше ніж 70% додаткового економічного зростання в США у період з 1995 по 2000 роки можна пояснити інвестиціями в галузь зв'язку, що супроводжувалися

значним зростанням продуктивності праці (0,43% на рік) [5, с. 18]. За даними Європейської Комісії, у Європейському Союзі у період з 2000 по 2004 роки щонайменше 45% фактичного зростання продуктивності було зумовлено використанням інформаційно-комунікаційних технологій, а у 2006 році інвестиції в інфраструктуру широкосмугових послуг сприяли отриманню додаткових прибутків у розмірі 82,4 млрд. євро або 0,71% ВВП [4].

Ретельний і системний аналіз стану та перспектив фінансування розвитку зв'язку в Україні є актуальним і має проводитись регулярно з метою виявлення головних тенденцій і факторів розвитку цієї складової загальнодержавної інфраструктури, а також попередження небажаних процесів гальмування темпів її розвитку. Адже прогрес цієї галузі впливає не лише на загальне економічне зростання, збільшення прямих іноземних інвестицій, а ще й має вплив на зменшення затрат на взаємодію, розширення меж ринку та збільшення інформаційних потоків, що асоціюються з розвитком телекомунікаційної сфери. Інвестиції в телекомунікаційну інфраструктуру позитивно впливають на потенціал зростання економіки та створюють стимули для зростання продуктивності та доходів у довгостроковій перспективі, особливо, якщо послуги телекомунікацій доступні широкому загалу споживачів.

Література

1. *Вплив мобільного зв'язку на економіку України. Звіт для Telenor ASA / Deloitte & Touche LLP.* – січень 2008 року. – 58 с.
2. *Офіційний сайт Державного комітету зв'язку та інформатизації України.* – Режим доступу: <http://www.stc.gov.ua>.
3. *Звіт про корпоративну соціальну відповідальність компанії «Київстар» за 2006-2008 роки [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <http://www.kyivstar.ua/responsibility>.
4. *Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій в Україні.* – Режим доступу: <http://www.ier.kiev.ua>.
5. *Dale W. Jorgenson, Mun S. Ho, and Kevin J. Stiroh. A Retrospective Look at the U.S. Productivity Growth Resurgence // Journal of Economic Perspectives.* – 2008. – Vol. 22, Number 1. – P. 3-24. – Режим доступу: http://www.economics.harvard.edu/faculty/jorgenson/files/RetrospectiveLookUSProdGrowthResurg_JournalEconPerspectives.pdf.
6. *Shane M. Greenstein & Pablo T. Spiller. Estimating the Welfare Effects of Digital Infrastructure / NBER Working Papers 5770, National Bureau of Economic Research, Inc., 1996.* – Режим доступу: <http://ideas.repec.org/e/pgr134.html>.

Михайло ПРЕП'ЯЛО

Тернопільський національний економічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗЕМЕЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ФІСКАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

Відповідно до Податкового кодексу в Україні плата за використання земельних ресурсів справляється у формі земельного податку. Оподаткування власності на об'єкти житлової нерухомості у нашій державі запроваджується з 2013 року. За таких умов значний інтерес становить вивчення світового досвіду оподаткування землі та нерухомості у контексті розвитку вітчизняної податкової політики.

Проблематика земельного оподаткування постійно знаходиться у межах наукових досліджень. Серед класиків економічної теорії ґрунтовне вивчення здійснили Ф. Кене, Д. Мілль, В. Петті, Д. Рікардо, А. Сміт. З поміж вітчизняних науковців, які досліджували питання земельного оподаткування, слід виділити І. Буздалова, Р. Бурлака, В. Вишневського, Д. Гнатковича, М. Дем'яненка, Б. Пасхавера, М. Ратгауза, О. Сагайдака, В. Федосова, В. Фінашко.

Сучасна світова практика застосування земельного податку фокусується на наступних шести головних проблемах. Це, зокрема: визначення кола платників податку, бази оподаткування, ставки податку та гнучкість податкових надходжень в умовах інфляції, необхідність застосування